

Kela|Fpa

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026 – 2029 (VNS 2/2025 vp)

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 6.5.2025

Outi Antila
Pääjohtaja

Kela korostaa lausunnossaan seuraavia asioita

- **Kelaan ei voida enää kohdistaa toimintakululeikkauksia vaarantamatta Kelan Eepos-ohjelman rahoitusta ja ohjelman etenemistä.** Rahoituksen puuttuessa ei saavuteta sille asetettuja tavoitteita eikä taloudellisia ja muita hyötyjä. Riskinä on myös aikataulun pidentyminen, joka tuo ohjelman toteutukseen merkittäviä lisäkustannuksia.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen ja lainmuutokset edellyttävät Kanta-tietojärjestelmäpalvelujen jatkuvaa kehittämistä. Kanta-palvelujen rahoitus tulee turvata pitkäjänteisesti riittävällä rahoituksella.
- Kelan sairausvakuutusmaksujen tulisi olla ennakoitavia ja niiden suuruuden pitäisi perustua sairausvakuutuksen etuusmenojen kehitykseen. Vuodesta 2025 toteutettavat sairausvakuutuksen rahoituksen muutokset osana kokonaiskanavointia pitäisi olla poikkeusmenettely.
- Lainmuutoksiin pitää varata riittävästi aikaa ja muutosten toimeenpanoon tarvittava määrä resursseja. Kela tarvitsee muutoksen suuruudesta riippuen 6–36 kuukautta muutostyöhön, jotta nykyisiin tehtäviin kohdistuvat jo päätetyt tai uudet lainmuutokset sekä mahdolliset uudet tehtävät pystytään toimeenpanemaan onnistuneesti.

Kela|Fpa

Kela korostaa lausunnossaan seuraavia asioita

- Uudet ja aiemmat lakimuutokset kohdistuvat laajaan joukkoon Kelan asiakkaita. Kun ensisijaisista etuuksista säästetään, entistä useampi asiakas joutuu turvautumaan perustoimeentulotukeen.
- Uudet ja aiemmat lakimuutokset aiheuttavat myös huomattavia riskejä Kelan asiakaspalvelu- ja ratkaisutyöhön.
- Käytännössä tämä voi näkyä seuraavasti:
  - Asiakkaat saavat päätöksensä hitaammin (ratkaisutoiminnan läpimenoaikojen pidentyminen),
  - Asiakkaat joutuvat jonottamaan puhelinpalvelussa ja palvelupisteillä (asiakaspalvelun ruuhkautuminen)
  - Lainmuutoksia ei saada toteutettua ajoissa (lainmuutosten toimeenpanon viivästyminen).

Kela|Fpa

Kelan toimintakulut (momentti 33.10.60)

- Kelan toimintakulujen valtionosuuksiin on kohdennettu valtion tuottavuusohjelman pysyviä säästöjä 34,2 milj. euroa vuoteen 2027 mennessä. Lisäksi maan hallitus on päättänyt kohdentaa Kelalle kertaluontoisen 50 milj. euron vähennyksen vuodelle 2026.
- Kelalla on tuleville vuosille merkittäviä toimintakulutarpeita Kelan etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistamisen vuoksi (Eepos-ohjelma). Kela on saanut ohjelman kehittämiskuluihin yli hallituskauden ulottuvaa valtuusrahaa ja lisäksi Kela on sopinut kohdentavansa ohjelmaan muuta toimintakulurahoitusta (ml. siirtomäärärahat) ja toteuttavansa ohjelman aikana säästöjä, joilla rahoitetaan ohjelman läpivientiä. Kela on tämän perusteella kilpailuttanut kehittämiskumppanin, uudet teknologiat ja toteutusprojektin vuoden 2032 loppuun asti.
- Kehysriihen 2025 yhteydessä päätettyjen valtion tuottavuusohjelmien lisätoimien (n. 130 milj. euroa) kohdentaminen Kelaan kasvattaisi entisestään lainmuutoksiin ja ratkaisu- ja asiakastoimintaan liittyviä riskejä sekä vaarantaisivat Kelan Eepos-ohjelman etenemisen ja kustannustehokkaan toteutuksen.

Kela|Fpa

Kanta-palvelut

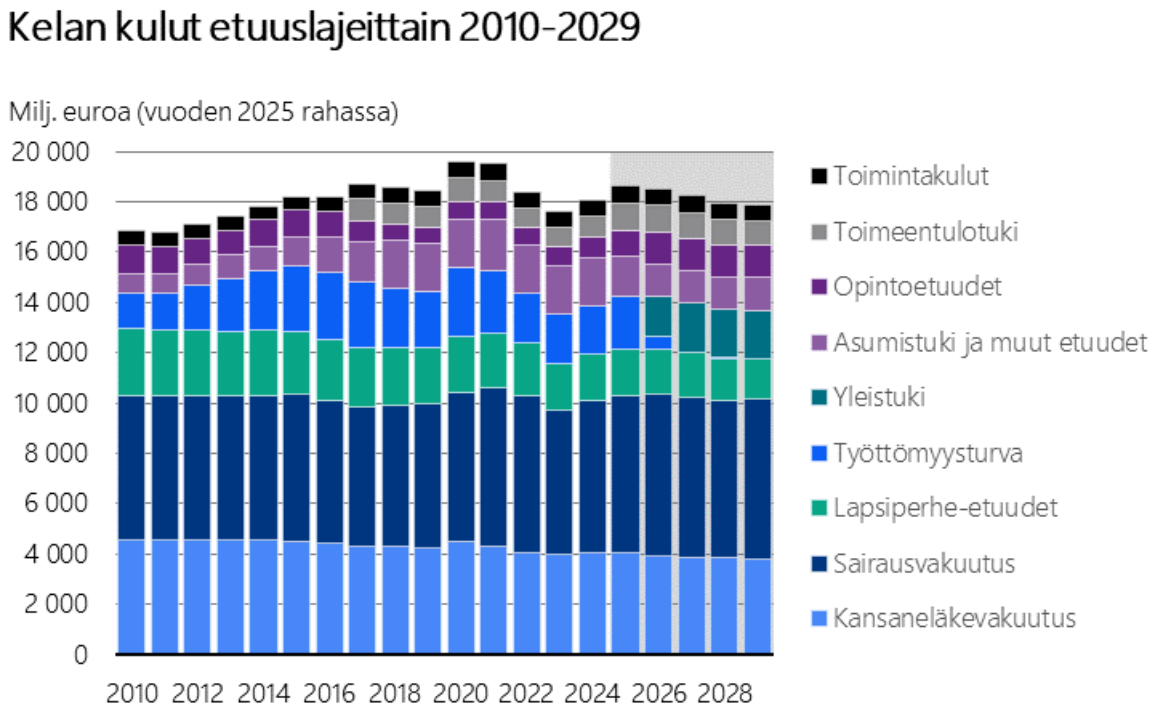
(momentti 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät)

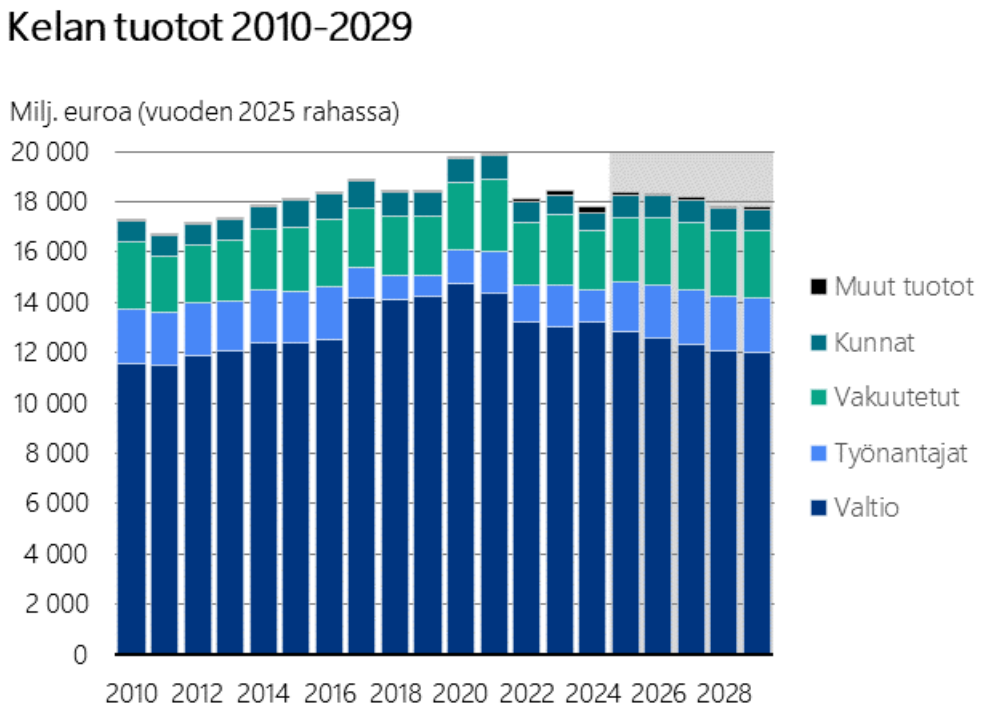
- Kanta-palveluilla on tärkeä rooli sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiossa ja hyvinvointipalvelujen tukemisessa (mm. Omakanta-palvelussa yli 3 miljoonaa käyttäjää). Valtakunnallinen ratkaisu säästää kustannuksia, kun suoria eri tietojärjestelmien välisiä integraatioita ei tarvita ja tieto liikkuu yhden pisteen kautta yksityisten ja julkisten sote-toimijoiden välillä.
- Panostamalla Kanta-palvelujen hyödyntämiseen ja jatkokehittämiseen, on mahdollista saada merkittäviä kustannussäästöjä verrattuna siihen, että sama tekninen ratkaisu tehtäisiin erikseen jokaisella hyvinvointialueella.
- Euroopan terveystietoalueen eli EHDS-regulaation kansallinen toimeenpano edellyttäisi erillistä kehitysrahoitusta. Kelan saaman tiedon mukaan Kanta-palveluihin ei kuitenkaan ole saatu STM:n esittämää lisärahoitusta palveluiden toteutukseen ja kehitysbudjettiin. **Nykyisiin palveluihin ja lainmuutoksiin liittyvät investoinnit tulisi kattaa Kanta-käyttömaksuilla jos niihin ei saada valtiolta lisärahoitusta.** Käyttömaksuihin kohdistuu jo muutenkin nousupaineita laajentuneiden ylläpidettävien palveluiden vuoksi.

Kela|Fpa

Taustamateriaalit

Kelan kulut etuuslajeittain ja tuotot rahoittajittain

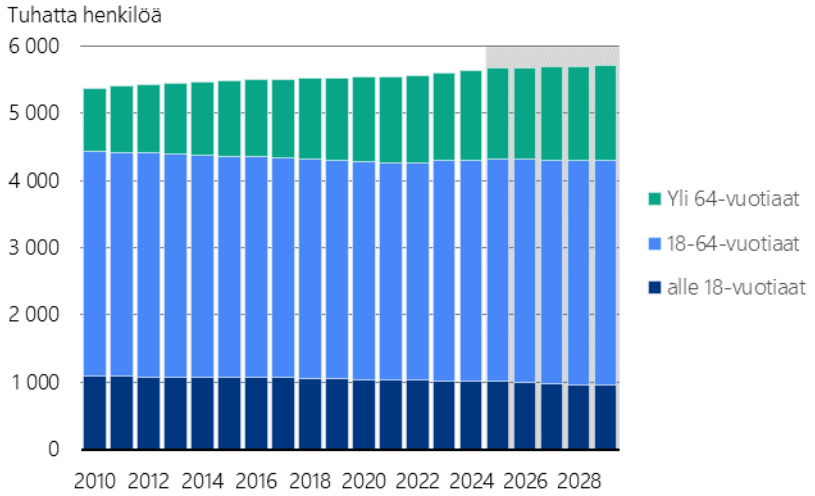

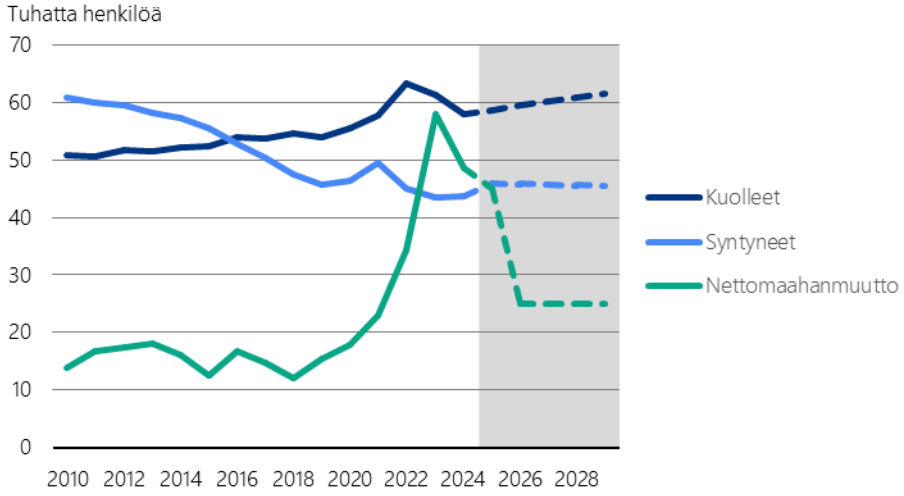
Väestö

- Syntyvyys
  - Vuoden 2024 ennakkotilaston mukaan kokonaishedelmällisyysluku oli 1,25, joka on koko 2000-luvun alhaisin. Kehyskaudella kokonaishedelmällisyysluku-oletuksena laskelmassa on 1,30
- Nettomaahanmuutto
  - Nettomaahanmuuton on arvioitu olevan 25 000 henkilöä vuodessa vuosina 2026-2029. Vuodelle 2025 sen arvioidaan olevan kuitenkin vielä 45 000 henkilöä vuodessa

Väestö ikäryhmittäin 2010-2029

Syntyneet, kuolleet ja nettomaahanmuutto 2010-2029

Huomioituja muutoksia (1/4)

- Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämiseen (ns. TE2024) liittyvät muutokset
- Yleistä asumistukea ei makseta enää omistusasunnon asumismenoihin 1.1.2025 alkaen
- Taksimatkojen väliaikainen enimmäishintasääntely jatkuu vuoden 2026 loppuun saakka
- Vuosituloihin perustuvan sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan leikkaus
- Kanavointiratkaisu sairausvakuutuksessa 2025
- Nuoren ammatillisen kuntoutuksen muutokset
- Ikärajan nosto kansaneläkkeissä, takuueläkkeessä, kuntoutus- ja kuntoutusrahaetuuksissa, sairauspäivärahassa ja vammaisetuuksissa sekä työttömyysturvan ikärajapoikkeukset
- Eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuuprosentin korotus, omaisuustulorajojen nosto ja vuositulona huomioitavan omaisuusprosentin korotus
- Yleiseen asumistuen varallisuusharkinta ja kuntaryhmämuutokset
- Kansaneläkkeen maksaminen vain Suomessa asuville

Huomioituja muutoksia (2/4)

- Lääkekustannusten alkuomavastuun korotus 50 eurosta 70 euroon ja sitominen kansaneläkeindeksiin
- Muutokset lääkkeiden hinnoittelusäännöksiin, lääkkeiden tukkuhintojen leikkaus
- Lääkkeiden ehdolliseen korvattavuuteen liittyvä väliaikainen sääntely vakinaistetaan voimassa olevan sääntelyn mukaisena
- Keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen huomioiminen perustoimeentulon muina perusmenoina
- Työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosat lakkautus
- Osittaisen työmarkkinatuen määrän pienentäminen
- Arvonlisäveron 10 %:n alennetun verokannan korotus 14 %:iin (lääkkeet, matkat, kuntoutus)
- Työllisyysrahaston erillisestä 50,3 miljoonan euron vuosittaisesta tilityksestä Kelalle peruspäivärahan rahoitukseen luovuttu osana kanavointiratkaisua
- Sairausvakuutuksen yksityisen hoidon ja tutkimuksen korvauksiin oikeus korvaukseen hedelmöityshoidoista
- Kela-korvausten kohdentaminen palveluihin, joiden saatavuus julkisessa terveydenhuollossa on heikompaa
- Lääkäripalveluiden valinnanvapauskokeilu yli 65-vuotiaille

Huomioituja muutoksia (3/4)

- Opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiristä opintotuen asumislisälle 1.8.2025 alkaen
- Koulumatkatukioikeuden rajaaminen koskemaan maksuttomaan koulutukseen oikeutettuja opiskelijoita 1.8.2025 alkaen
- Elatustuen kustannuksissa on huomioitu valmisteilla oleva elatustukijärjestelmän uudistus, missä elatusvelvollisen taloudellisen tilanteen seurantaa tehostetaan
- Lääkekorvauskulujen ennusteissa on huomioitu apteekkitalouden kokonaisuudistus, jolla tavoitellaan 30 milj. euron vuotuisia säästöjä lääkekorvauskuluihin vuodesta 2026 alkaen, sekä 10 milj. euron lisäsäästöt vuodesta 2027 alkaen
- Kotoutumisen edistämisestä annettu laki muuttuu 1.4.2025 alkaen siten, että TEMin suorittamat valtion korvaukset lain piiriin kuuluvien henkilöiden perustoimeentulotukimenoista siirtyvät STM:n vastuulle

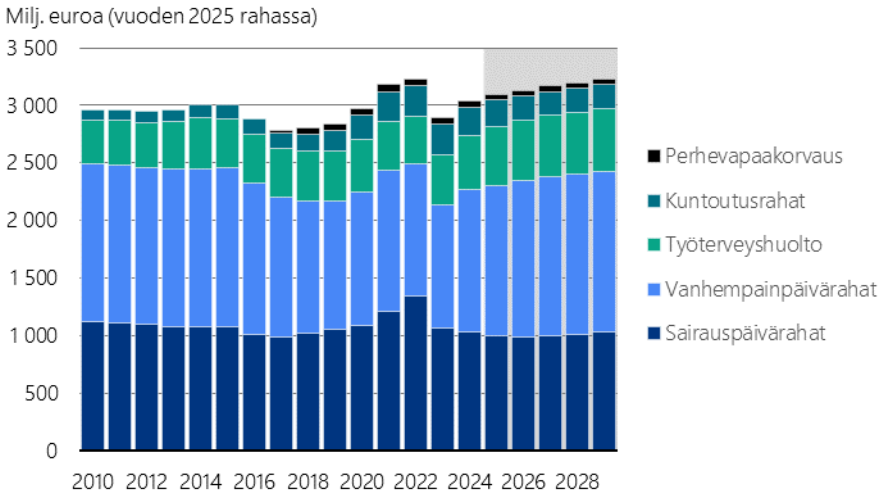
Huomioituja muutoksia (4/4)

- Toimeentulotukilain kokonaisuudistus 2026 alkaen (sisältö vielä avoin)
- Yleistuen ensimmäinen vaihe (työttömän yleistuki) voimaan 2026 aikana
- Ensihoidon matkojen järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueiden vastuulle ja siitä syntyvän matkakorvausten säästön vakuutettujen osuuden kanavointi valtiolle 1.1.2027 alkaen

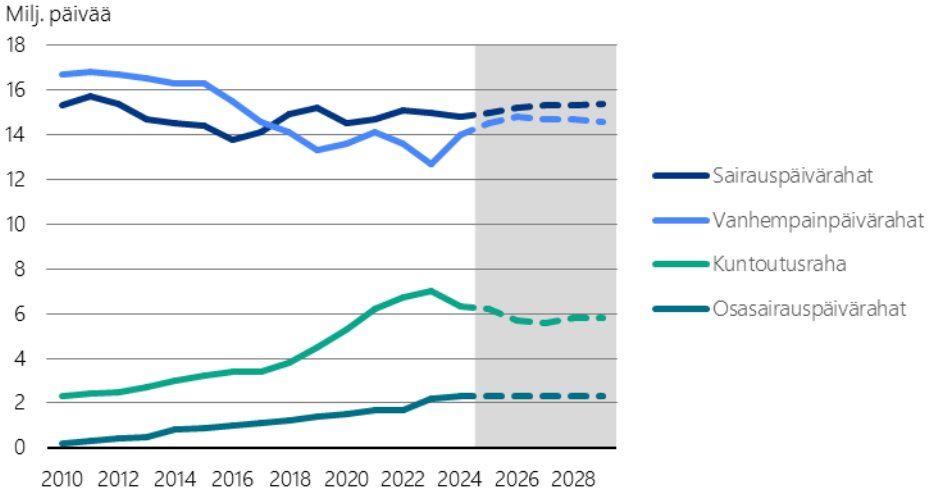
Tuloksia, työtulovakuutus

- Työtuloihin perustuvien SVL-päivärahojen leikkaus
- Kanavointi 2025
- Valtio ei rahoita 2025 alkaen SVL-päivärahojen ns. perusosuutta

Työtulovakuutuksen etuuskulut 2010-2029

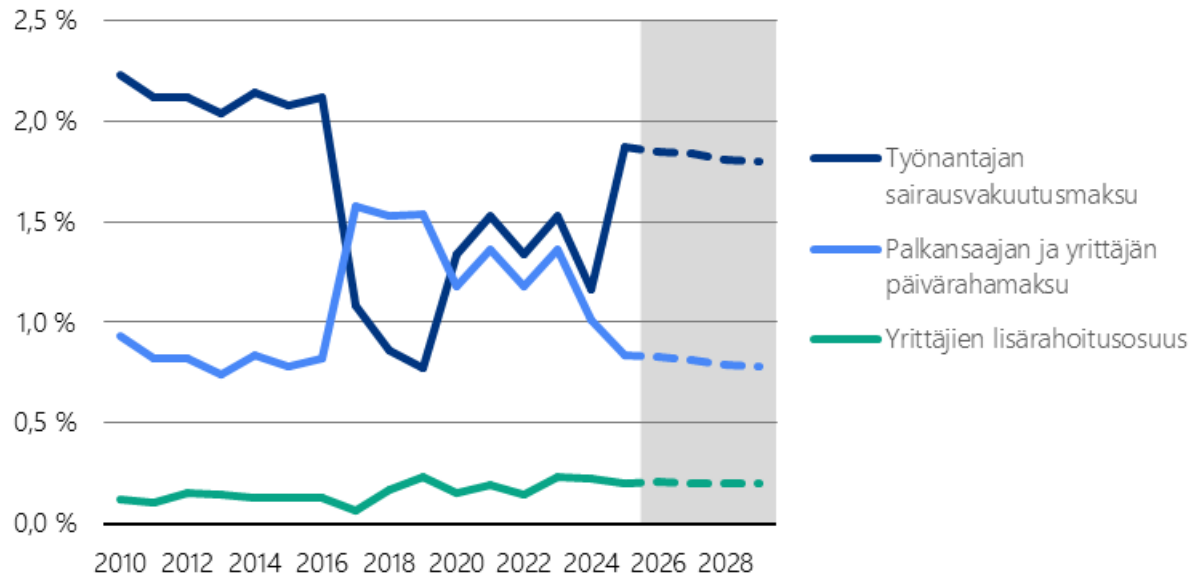
Työtulovakuutuksen päivärahojen korvatut päivät 2010-2029

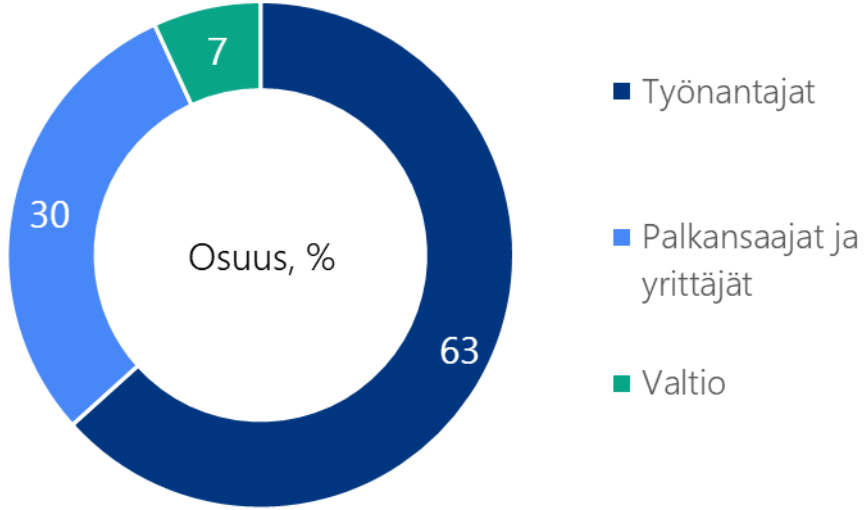
Kela|Fpa

Työtulovakuutuksen rahoitus

Työtulovakuutuksen maksuprosentit 2010-2029

Työtulovakuutuksen rahoitusosuudet 2025

Työnantajan sairaus-vakuutusmaksu 2025
1,87 %

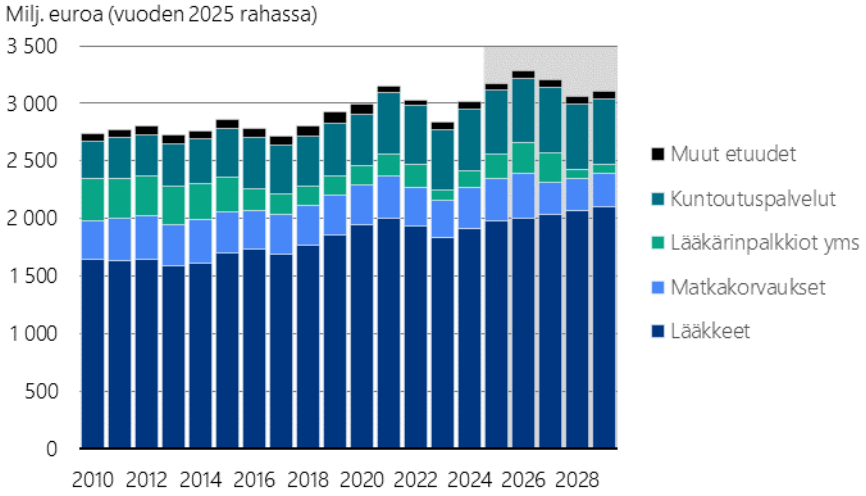
Palkansaajan ja yrittäjän päivärahamaksu 2025
0,84 %

Yrittäjän lisärahoitus-osuus 2025
0,20 %

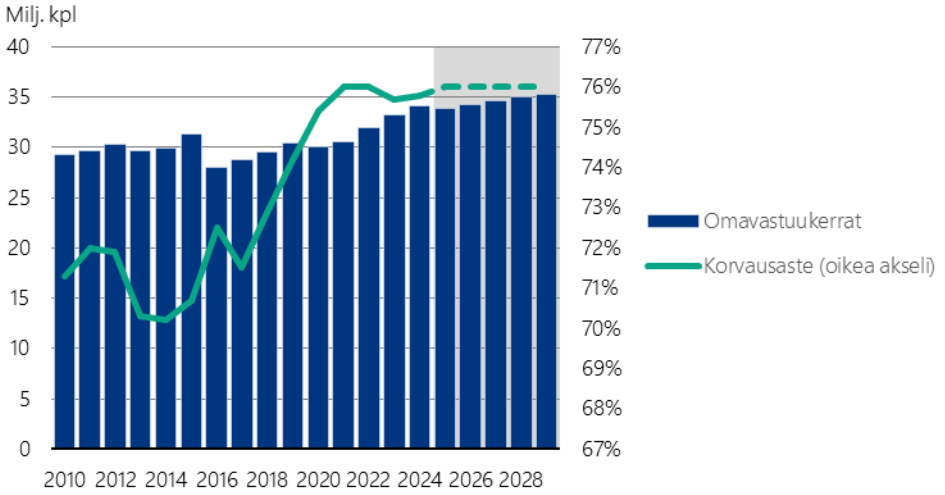
Tuloksia, sairaanhoitovakuutus

- Lakimuutoksia: Hedelmöityshoidot, Kelakorvausten kohdentaminen ja lääkekorvaukset
- Ensihoidon matkakorvaukset pois Kelasta 2027
- Kanavointiratkaisut 2025 ja 2027
- Kela-luottokokeilu 2025 alkaen

Sairaanhoitovakuutuksen etuuskulut 2010-2029

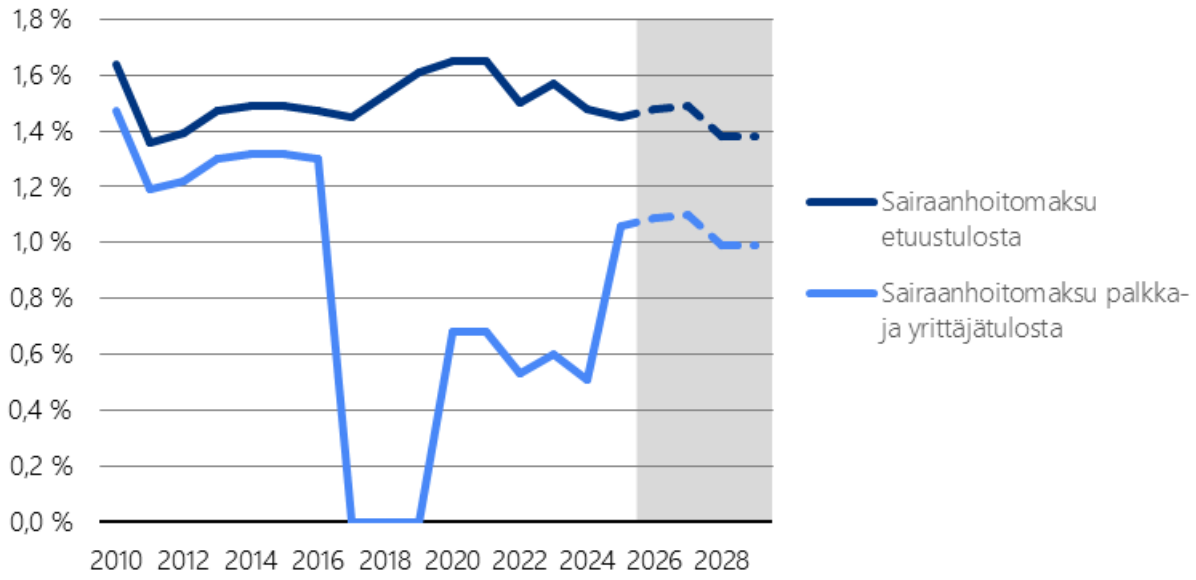
Lääkekorvausten omavastuukerrat ja korvausaste 2010-2029

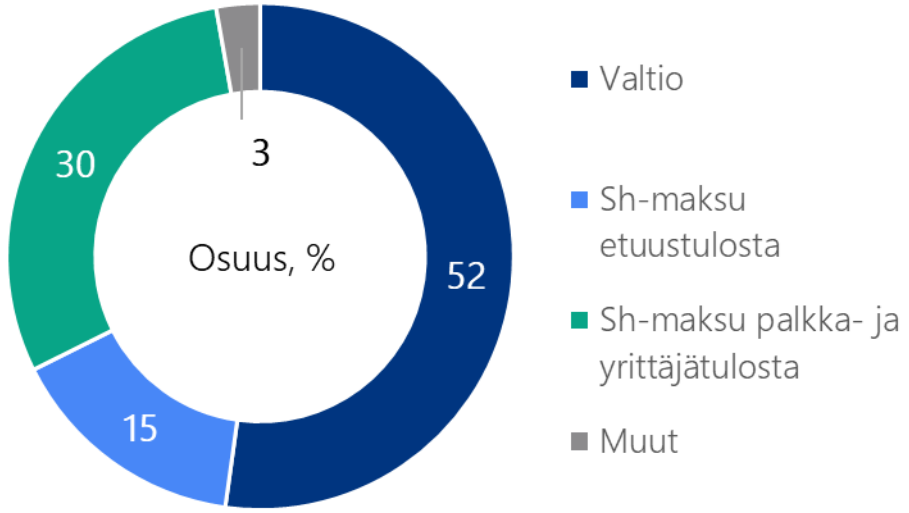
Kela|Fpa

Sairaanhoitovakuutuksen maksut

Sairaanhoitovakuutuksen maksuprosentit 2010-2029

Sh-vakuutuksen rahoitusosuudet 2025

Sairaanhoitomaksu palkka- ja yrittäjätulosta 2025

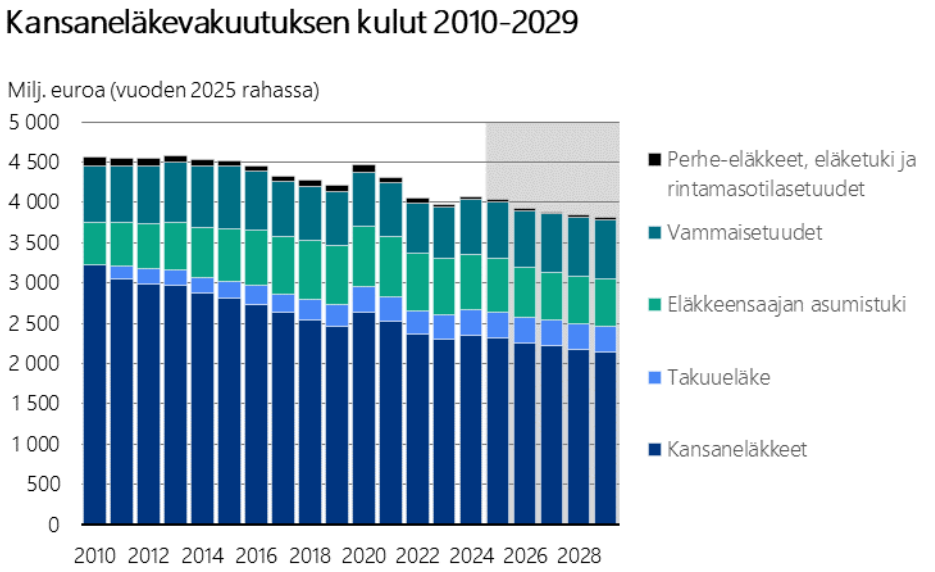
1,06 %

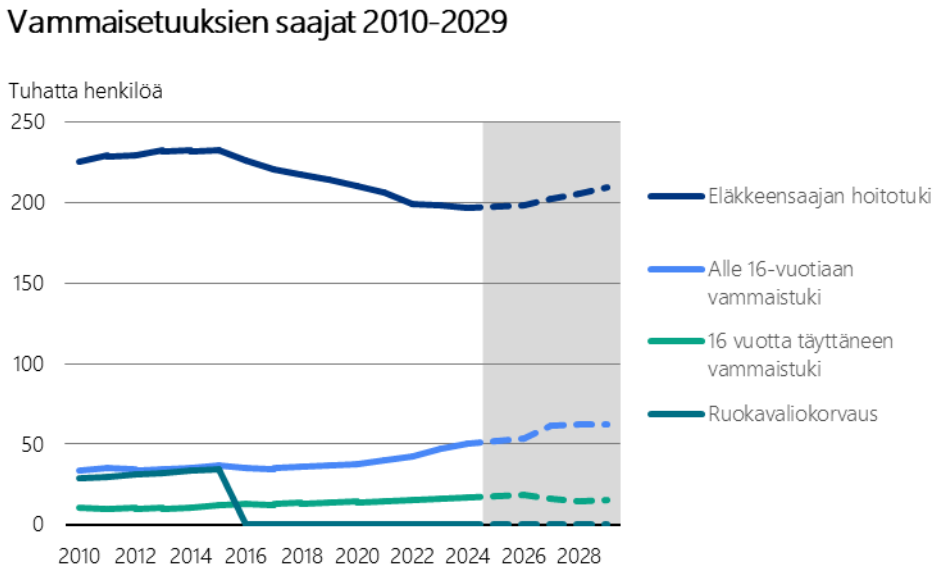
Sairaanhoitomaksu etuustulosta 2025

1,45 %

Tuloksia, kansaneläkevakuutus

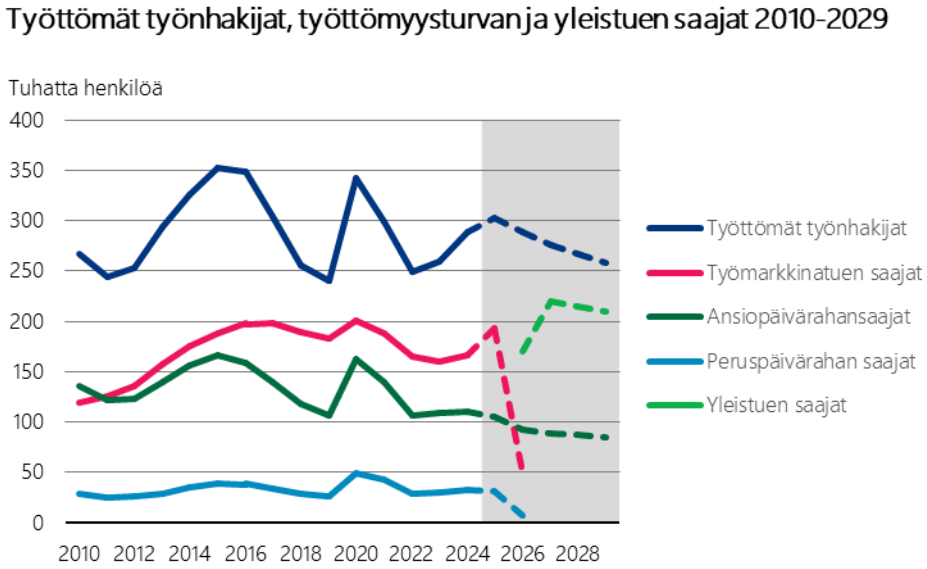
- Lakimuutoksia: ELATin muutokset, ikärajan nostot ja kansaneläke vain Suomessa asuville
- Kansaneläkkeiden saajamäärät laskeneet, vaikka eläkkeensaajien kokonaismäärä kasvanut
- Eläkkeensaajan hoitotuen kulut kääntyneet kasvuun

Tuloksia, työttömyysturva

- Lakimuutoksia: peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosat lakkautettu ja osittaisen työmarkkinatuen määrää pienennetty
- Yleistuen ensimmäinen vaihe voimaan 2026 aikana

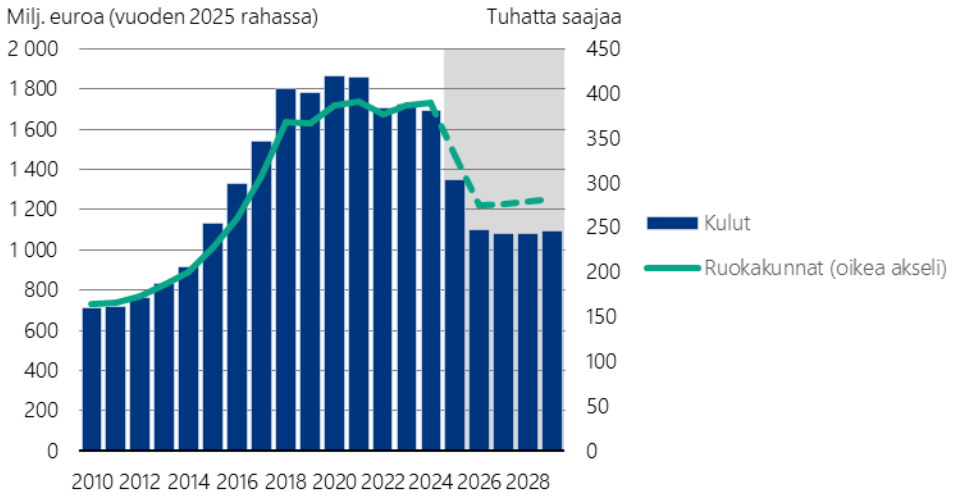

Kela|Fpa

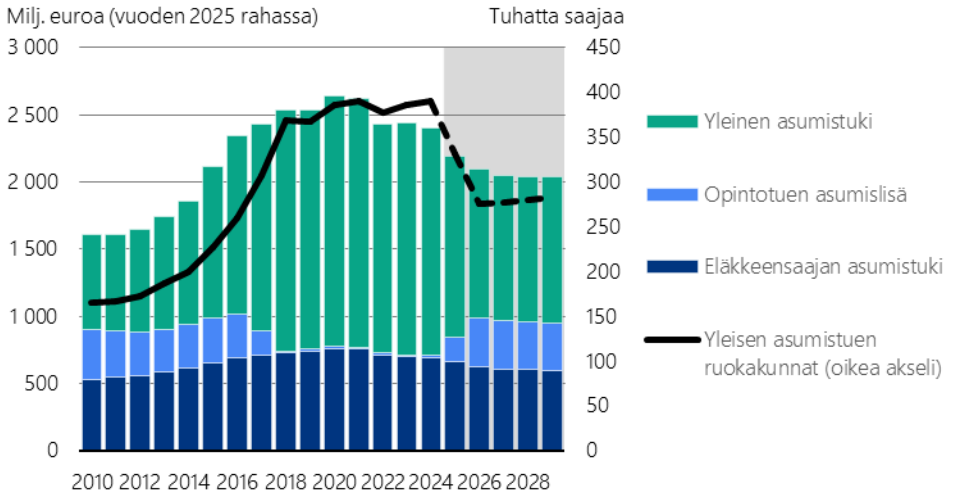
Tuloksia, yleinen asumistuki

- Lakimuutoksia: Opiskelijoiden siirto yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisän piiriin, varallisuusharkinta ja kuntaryhmäuudistus

Yleisen asumistuen kulut ja saajat 2010-2029

Asumisen tuet 2010-2029

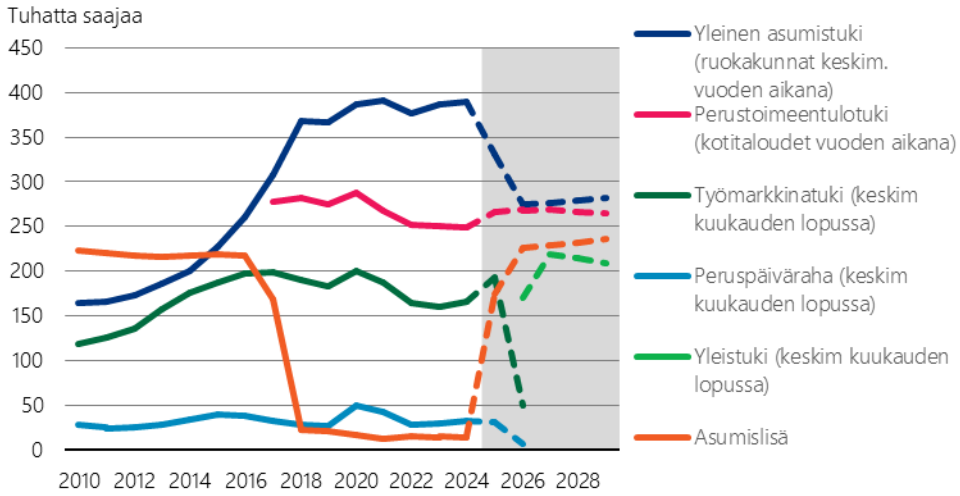

Kela|Fpa

Tuloksia, toimeentulotuki

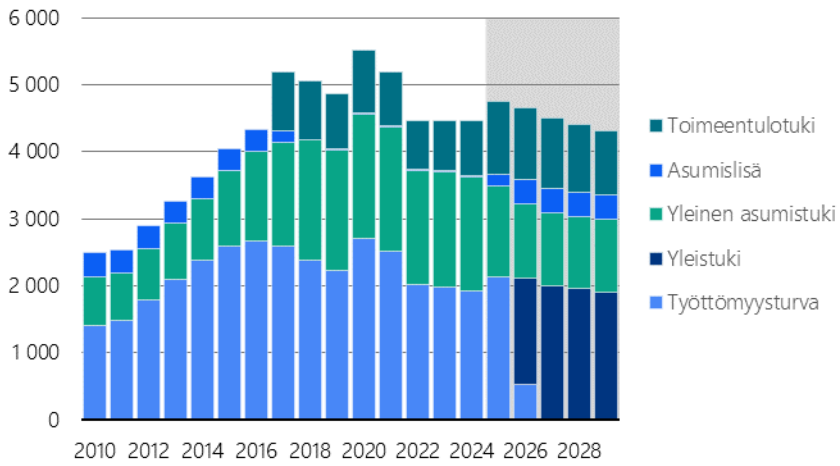
- 1.4.2025 alkaen perustoimeentulo-tuen rahoitus STM:n momentille myös kotouttamisen edistämisen osalta
- Kulut kasvavat vuonna 2025

Eräiden etuuksien saajia 2010-2029

Työttömyysturvan, yleistuen, yleisen asumistuen, asumislisän ja toimeentulotuen kulut 2010-2029

Milj. euroa (vuoden 2025 rahassa)

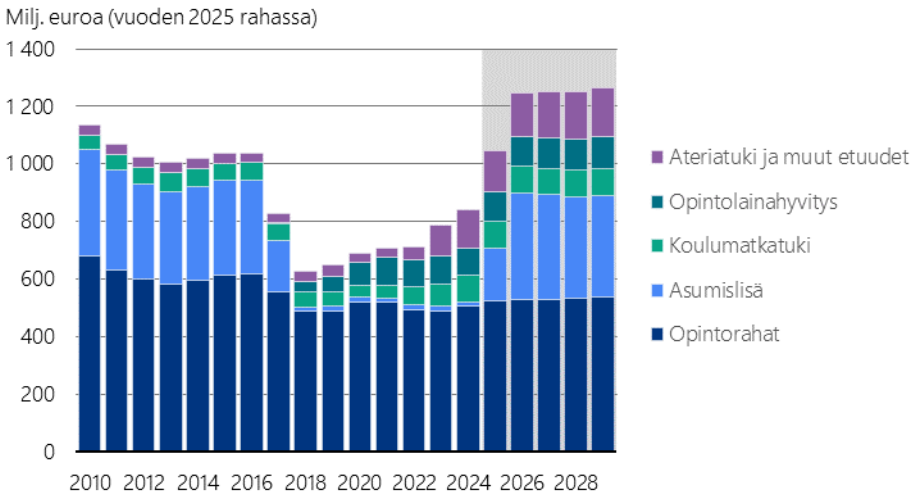

Kela|Fpa

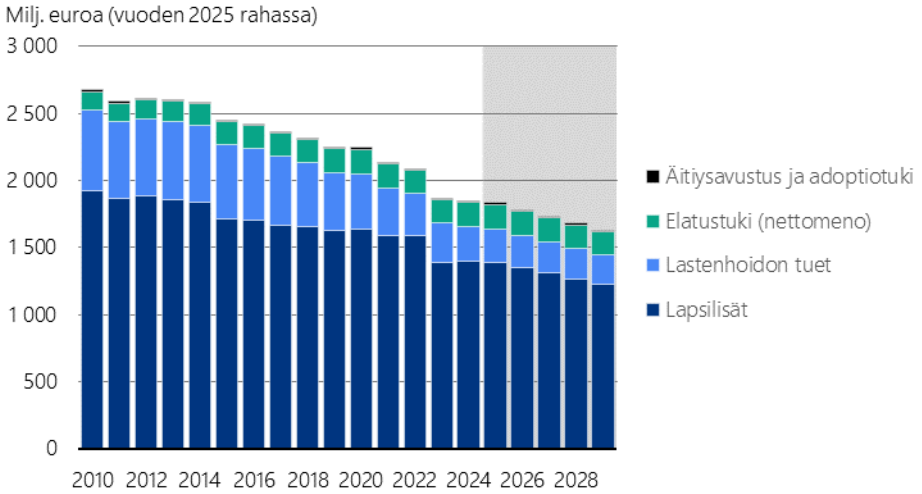
Tuloksia, opintoetuudet ja lapsiperhe-etuudet

- Opiskelijat takaisin opintotuen asumislisälle
- Korkotason nousu nostanut opintolainan takausvastuun kuluja
- Syntyvyyden lasku ja kotihoidon tuen käytön väheneminen näkyvät
- Lapsilisiä ei ole sidottu indeksiin

Opintoetuuksien kulut 2010-2029

Lapsiperhe-etuuksien kulut 2010-2029

Kela|Fpa

Kiitos

Kela|Fpa